

Факультет юридичний
Кафедра господарського та адміністративного права
СИЛАБУС
навчальної дисципліни «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

Кількість кредитів ЄКТС	3
Період викладання	7 семестр, 4-й рік підготовки
Рівень вищої освіти	Перший
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право (International Law)
Освітня програма	Міжнародне право (International Law)
Викладач(і)	Петренко Ганна Олександрівна, доцент, к.е.н., доцент Костенко Юлія Олександрівна, доцент, к.ю.н., доцент
Профайл викладача(ів)	http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&nu=120#search Петренко Ганна Олександрівна http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt#search Костенко Юлія Олександрівна
Доступ до матеріалів курсу	Портал факультету
Контактна інформація	petrenko@donnu.edu.ua kostenko@donnu.edu.ua

Анотація

Освітня компонента (ОК23) «Фінансове право» входить до циклу професійної та практичної підготовки, разом з іншими освітніми компонентами формує результати навчання та компететності правників відповідно до змісту освітньо-професійної програми Міжнародне право (International Law), НРК, якими мають оволодіти здобувачі вищої освіти.

Для вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право» здобувач повинен набути знання і навички з наступних навчальних дисциплін: «Конституційне право України», «Теорія держави та права», «Муніципальне право», «Адміністративне право», «Цивільне право», «Трудове право. Порівняльне трудове право», «Земельне право», «Сімейне право», «Кримінальне право», «Міжнародне економічне право» («International economic law»). Основні положення навчальної дисципліни будуть застосовуватися при вивченні наступних навчальних дисциплін «Адміністративне судочинство», Приватне право ЄС, «Господарське право», «Міжнародне корпоративне право. М&А. Злиття та поглинання».

Мета: підготовка інтелектуально розвиненого юриста-професіонала зі стійкими морально-етичними внутрішніми орієнтирами, здатного до розв'язання складних спеціалізованих завдань у сфері міжнародного, європейського та внутрішньодержавного права, з розумінням природи і змісту їх основних правових інститутів, засад правового регулювання різних суспільних відносин, в тому числі регулювання бюджетних, податкових і банківських правовідносин, та формування практичних навичок застосовувати правові норми щодо бюджетного, податкового, банківського, валютного законодавства, уміння використовувати правові засоби регламентації фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах, а також враховувати особливості контрольних повноважень відповідних державних органів при здійсненні різних форм фінансового контролю в Україні та ЄС, розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері права, вирішувати інноваційні завдання, проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти наступних **компетентностей та результатів навчання**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності, у сфері міжнародного публічного та приватного права, європейського та внутрішньодержавного права, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням правових доктрин, принципів, внутрішньодержавних та міжнародно-правових інститутів.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК-5. Здатність характеризувати договірний та інституційний механізми правового регулювання європейської інтеграції; аналізувати практику органів євроінтеграційних об'єднань, рішення Суду ЄС.

СК-6. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, змісту основних галузей та взаємодії його з міжнародним та європейським правом.

СК-10. Здатність до юридичного супроводу основних видів зовнішньоекономічних операцій і міжнародної економічної взаємодії.

Результати навчання (РН):

РН-6. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

РН-12. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей міжнародного і національного права, міжнародного економічного права, європейського права.

РН-15. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів у різних правових ситуаціях.

Організація та оцінювання навчання визначені визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Методичними рекомендаціями до розробки

критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса».

Протягом навчального процесу використовуються методи усного/письмового опитування, тестування, аналіз, розв'язання практичних задач/ситуацій. Форми поточних і підсумкових контролів – розв'язання тестів, ситуаційних завдань, прикладні завдання – спрямовані на здобуття та засвоєння фундаментальних знань в сфері фінансового права.

Система оцінювання знань з дисципліни «Фінансове право» формується за **100-бальною шкалою**. Складається з одного змістового модуля, який закінчується складанням *екзамену*, та визначенням загальної підсумкової кількості балів.

Рівень знань здобувачів оцінюється за такими показниками як організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії, де максимальна кількість балів становить **60 балів**, та підсумковий контроль, де максимальна кількість балів становить **40 балів**. Мінімальна кількість балів за вивчення дисципліни – **60 балів**, максимальна – **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума балів за всі виконані завдання протягом семестру та виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю, а саме,

- організаційно-навчальна робота (7 практичних занять по 10 балів = **70 балів**); модульна контрольна робота (**20 балів**); самостійна робота (**10 балів**)), підсумкова оцінка визначається як $100 \times 0,6 = 60$ **балів**;

- підсумковий контроль – **40 балів**.

Підсумковий контроль оцінюється максимально в **40 балів** і може мати наступні форми (на вибір здобувачів освіти з погодження викладача):

1) *екзамен* в усній формі (екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання, кожен з яких оцінюється в 10 балів і 2 тестових завдання, кожне з яких оцінюється в 5 балів при правильному вирішенні та обґрунтуванні (максимально 40 балів);

2) підготовка проблемної лекції з презентацією та поточним тестуванням за темою дисципліни (максимально 20 балів);

3) підготовка юридичної ділової гри за тематикою дисципліни (максимально 20 балів);

4) підготовка та опублікування наукової статті фаховому виданні за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 40 балів);

5) підготовка та опублікування тез доповіді на науково-практичну конференцію за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 10 балів);

6) призове місце на всеукраїнському конкурсі наукових робіт за тематикою дисципліни (максимально 40 балів).

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, модульна контрольна робота);
- 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача у формах, передбачених силабусом відповідно до кожного семестру.

Система оцінювання знань з дисципліни

Організаційно-навчальна робота			Підсумковий контроль	Загальна кількість балів
Практичні заняття	Модульний контроль	Самостійна робота		
70 балів	20 балів	10 балів	екзамен / індивідуальне завдання	
$100 \times 0,6 = 60$ балів			40 балів	100 балів

Організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії оцінюється з урахуванням участі в практичних заняттях (тести, усне/письмове опитування, розв'язання практичних задач/ситуацій).

Тести є інструментом оцінювання результатів засвоєння матеріалу за окремими темами. Мета тесту – оцінити рівень знань та вмінь здобувачів вищої освіти, проаналізувати результати в частині їх відповідності до очікуваного переліку визначених результатів навчання та компетентностей, визначити рівень засвоєння і опанування кожним здобувачем.

Форматом тестового контролю є $\frac{1}{4}$ MCQ, що передбачає 1 правильну відповідь із 4 запропонованих і відсутність відкритих питань для уникнення суб'єктивності оцінювання.

Тестовий контроль на практичних заняттях включає 10 тестів до відповідної теми курсу.

Критерії оцінювання тестів. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,3 балів; неправильний вибір варіанту відповіді – 0 балів. Максимальний бал за відмінне проходження тестового контролю – 3 бали.

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання за певними темами курсу, оцінювання знання термінології, фактів, понять, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті

знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Мета опитування – оцінити рівень розвитку набутих знань та умінь здобувачів вищої освіти, закріпити і узагальнити вивчений матеріал відповідно до визначених в навчальній дисципліні результатів навчання та компетентностей.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове):

3 бали - усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою посиланнями на чинне законодавство, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

2 бали - усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою посиланнями на окремі нормативно-правові акти, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

1 бал - усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.

0 балів - усна/письмова відповідь є неправильною або містить грубі помилки, здобувач демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не може обґрунтувати свою думку.

Розв'язання задач/ситуацій.

Задача – це об'єкт розумової діяльності, що містить чітко визначену мету і завдання при заданих умовах, потребує розв'язання шляхом математичних обчислень із застосуванням методичного інструментарію. Задача повинна містити запитання, умову та вихідні дані.

Ситуація – це умова або сукупність умов, обставин або подій, що створюють певну ситуацію, викликають певні взаємовідносини людей, стан, положення або обстановку.

Мета рішення задач/ситуацій – обробляти інформацію, застосовувати знання при розв'язуванні задач, практичних ситуацій із застосуванням методичного інструментарію, демонструвати критичне, аналітичне та логічне мислення, здійснювати комунікації, працювати автономно та/або в команді.

Критерії оцінювання розв'язання задач/ситуацій.

4 бали: задача/ситуація розв'язана вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні правильно використані положення законодавства та матеріали практики, зроблено логічні висновки.

3 бали: задача/ситуація розв'язана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано положення законодавства та матеріали практики, висновки неповні або частково невірні.

2-1 бали: задача/ситуація виконана невірно, висновки відсутні або невірні.

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає виконання завдань з запропонованих альтернативних видів завдань:

Доповідь – це публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання будь-якої теми курсу, ґрунтоване на залученні документальних даних. Тема доповіді попередньо узгоджується з викладачем.

Підготовка доповіді за узгодженою з викладачем темою, що потребує дослідження змісту наукових публікацій, вітчизняного та зарубіжного законодавства, практики його застосування (10 балів).

Критерії оцінювання доповіді:

10-9 балів - використані матеріали повністю відповідають темі, аналізуються та оцінюються у повній мірі, матеріал викладається логічно, повністю прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки, доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії, доповідач переконливо, повно і аргументовано відповідає на всі поставлені питання.

8-6 бали - використані матеріали по більшій мірі мають відношення до теми, але частково аналізуються та оцінюються, логіка викладання матеріалу прослідковується, наявна структурованість, доповідач допускає не грубі мовленнєві помилки під час виступу, незначно порушує регламент, частково утримує увагу аудиторії, доповідач не на всі питання може знайти переконливі, аргументовані відповіді.

5-1 бали - використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не аналізується і не оцінюється, логіка викладання матеріалу порушена, структурованість прослідковується частково, доповідач губиться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушує регламент, не може втримати увагу аудиторії, доповідач не може відповісти на питання або під час відповідей поводить себе агресивно, некоректно.

Доповідь, яка супроводжується презентацією, додає 5 балів до вищенаведених критеріїв оцінювання.

Укладання глосарію за обраною темою другого або третього модулю, передбачає письмове впорядкування в алфавітному порядку переліку опорних термінів із їхніми визначеннями (дефініціями). Такий глосарій являє собою спрощену і скорочену версію термінологічного словника відповідної галузі знань. Обрана тема попередньо узгоджується з викладачем (10 балів).

Мета укладання глосарію – оцінити рівень глибини та осмисленості засвоєння здобувачем матеріалу, визначити його вміння виокремлювати поняттєво-категорійний апарат у межах відповідного змістового блоку, виявити розуміння ним основних термінопонять.

Формат глосарію – таблиця, що містить термін, скорочення, поняття (в лівому стовпчику) і визначення, пояснення, розшифровку абревіатури (в правому)

Критерії оцінювання укладання глосарію:

10-9 балів: кількість коректно укладених (у змістовому плані) словникових статей, в оформленні яких відсутні орфографічні, пунктуаційні, технічні помилки, та щодо яких вказано першоджерела, складає 9-10 термінопонять.

8-7 балів: кількість коректно укладених (у змістовому плані) словникових статей, в оформленні яких відсутні орфографічні, пунктуаційні, технічні помилки, та щодо яких вказано першоджерела, складає 8-7 термінопонять.

6-5 балів: кількість коректно укладених (у змістовому плані) словникових статей, в оформленні яких відсутні орфографічні, пунктуаційні, технічні помилки, та щодо яких вказано першоджерела, складає 6-5 термінопонять.

4-3 бали: кількість коректно укладених (у змістовому плані) словникових статей, в оформленні яких відсутні орфографічні, пунктуаційні, технічні помилки, та щодо яких вказано першоджерела, складає 4-3 термінопоняття.

Складання задачі на основі рішень суду відповідно до обраної теми за програмою навчальної дисципліни. Пошук судових рішень здійснюється за допомогою «Єдиного державного реєстру судових рішень» за наступним посиланням: <http://www.reyestr.court.gov.ua/> (10 балів).

Критерії оцінювання кожної задачі:

10-9 балів – проведено глибокий аналіз правозастосовної практики, на основі якої складено задачу. При складанні задачі продемонстровано вміння формулювати нестандартні ґрунтовні питання, що розкривають запропоноване завдання. Задача містить 4-5 питань і передбачає складний пошук її вирішення.

8-6 балів – проведено поверхневий аналіз правозастосовної практики, на основі якого складена задача. Вирішення задачі передбачає нескладний пошук відповідей на поставленні питання.

5-1 бали – проведено поверхневий аналіз правозастосовної практики, на основі якої складена задача, задача короткого і простого змісту, містить одне питання або містить неточності чи поверхнєве знання окремих аспектів питань, що опрацьовуються. Вирішення задачі передбачає простий пошук відповідей на поставленні питання.

Опублікування тез доповідей на всеукраїнській чи міжнародній конференції за тематикою дисципліни (10 балів за 1 опубліковані тези), зразок оформлення тез уточняється у вимогах відповідної конференції.

Модульний контроль проводиться у письмовій формі та передбачає вирішення тестів та правової оцінки ситуацій. Максимальна кількість балів становить **20 балів**.

Розв'язання тестових завдань оцінюється в **10 балів** (1 бал за кожний правильно вирішений тест), та письмової відповіді – в **10 балів**.

Критерії оцінювання **письмової відповіді** на модульний контрольній роботі правової оцінки ситуацій:

9-10 балів виставляється здобувачу, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, основної та додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу під час правової оцінки ситуації, зроблено логічні висновки.

7-8 балів виставляється здобувачу, що показав повні знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, що засвоїв основну літературу, рекомендованої програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності під час правової оцінки ситуації, є висновки.

5-6 балів виставляється здобувачу, що показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, що засвоїв чинне законодавство і основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив здібності в ході практичної діяльності, висновки відсутні.

3-4 бали виставляється здобувачу, який показав певні знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомий з чинним законодавством і основною літературою, рекомендованою програмою курсу, який проте припустився неточностей у відповіді при правовій оцінці ситуації, сумнівні висновки. Цей бал виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

2 бали виставляється здобувачу, який показав часткові знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомий з основною літературою, рекомендованою програмою курсу, який проте припустився неточностей у відповіді правової оцінки ситуації, зокрема, неточність формулювань окремих понять, або який показав поверхнєве знання при правовій оцінці ситуації.

1 бал виставляється здобувачу, який показав знання тільки основних понять з навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи.

0 балів виставляється здобувачу, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики або який відмовився відповідати.

Всі види робіт мають виконуватись здобувачем вчасно із дотриманням встановлених викладачем часових меж.

Підсумковий контроль оцінюється максимально в 40 балів і може мати наступні форми (на вибір здобувачів освіти з погодження викладача):

1) *екзамен* в усній формі (екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання, кожен з яких оцінюється в 10 балів і 2 тестових завдання, кожне з яких оцінюється в 5 балів при правильному вирішенні та обґрунтуванні (максимально 40 балів);

2) підготовка проблемної лекції з презентацією та поточним тестуванням за темою дисципліни (максимально 20 балів);

3) підготовка юридичних квестів/ділової гри за тематикою дисципліни (максимально 20 балів);

4) підготовка та опублікування наукової статті за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 40 балів);

5) підготовка та опублікування тез доповіді на науково-практичну конференцію за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 10 балів);

6) призове місце на всеукраїнському конкурсі наукових робіт за тематикою дисципліни (максимально 40 балів).

Всі види робіт мають виконуватись здобувачем вчасно із дотриманням встановлених викладачем часових меж. У випадку порушення термінів виконання робіт здобувачем – підсумкова оцінка знижується викладачем в залежності від терміну прострочення. Мінімальна кількість балів за вивчення дисципліни – **60 балів**, максимальна – **100 балів**.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах: 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, модульна контрольна робота, підсумковий контроль); та 2) самостійна робота здобувача вищої освіти під керівництвом викладача. Організація навчання можлива з використанням платформ для дистанційного навчання: Teams, Zoom.

Всі роботи мають бути виконані здобувачем самостійно, не допускається привласнення чужих робіт, розробок, презентацій – без посилання на джерела інформації. Інформація має бути достовірною, правдивою, НПА – чинними. Виконані завдання НЕ зараховуються у випадку відходу/порушення здобувачами вищої освіти від норм академічної доброчесності (<https://cutt.ly/wa1fgU1>) без права відпрацювання.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	незараховано

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного **календарного плану викладання дисципліни**, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

**Календарний план викладання дисципліни «Фінансове право»
7 семестр**

Тиждень	Тема	Форма проведення заняття	Завдання (матеріали до практичних занять, самостійної роботи містяться на порталі юридичного факультету у теці дисципліни)	Кількість годин		Мах кількість балів
				аудит.	СР	
1-й тиждень	Тема 1. Фінанси. Фінансова система. Фінансова діяльність держави.	Лекційне заняття 1.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
2-й тиждень	Тема 2. Фінансове право як галузь права.	Лекційне заняття 2.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
2-й тиждень	Тема 1. Фінанси. Фінансова система. Фінансова діяльність держави. Тема 2. Фінансове право як галузь права.	Практичне заняття 1.	Практичне заняття 1. Поняття фінансів, їх відзнаки, функції. Фінансова система: поняття, характеристика її складових в Україні та зарубіжних країнах. Методи фінансової діяльності держави. Органи управління державними фінансами та фінансами ОМС в Україні та в зарубіжних країнах. Поняття фінансового права. Предмет, метод та система фінансового права. Принципи та джерела фінансового права. Аналіз НПА та огляд ключових директив і регламентів ЄС у сфері фінансової діяльності держави та їх імплементація в українське законодавство. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини: поняття, особливості, види. Складання аналітичних таблиць, підготовка доповіді. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6.</i>	2	2	10 балів
3-й, 4-й тиждень	Тема 3. Правове регулювання фінансового контролю.	Лекційне заняття 3.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
		Лекційне заняття 4.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
4-й тиждень	Тема 3. Правове регулювання фінансового контролю.	Практичне заняття 2.	Практичне заняття 2. Поняття, зміст та організація фінансового контролю в Україні та зарубіжних країнах. Органи фінансового контролю загальної та спеціальної компетентності. Види фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Правовий статус Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю. Правові наслідки проведення фінансового контролю. Аналіз способів і форм захисту підконтрольних суб'єктів фінансових правовідносин відповідно до запропонованої ситуації. Правова оцінка ситуації	2	2	10 балів

Донецький національний університет імені Василя Стуса

			Складання порівняльних аналітичних таблиць, підготовка доповіді. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6, 10.</i>			
5-й тиждень	Тема 4. Бюджетна система. Бюджетне право в системі фінансового права.	Лекційне заняття 5.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
6-й тиждень	Тема 5. Бюджетний процес.	Лекційне заняття 6.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
6-й тиждень	Тема 4. Бюджетна система. Бюджетне право в системі фінансового права. Тема 5. Бюджетний процес.	Практичне заняття 3.	Практичне заняття 3. Поняття бюджету та бюджетної системи України, її структура. Бюджетна класифікація. Міжбюджетні відносини між бюджетами різних рівнів та міжбюджетні трансферти (дотації, субвенції) в системі бюджетного регулювання в Україні та зарубіжних країнах. Предмет, метод та система бюджетного права. Аналіз НПА та огляд ключових директив і регламентів ЄС у сфері бюджетної діяльності держави. Поняття та зміст інституту бюджетних повноважень суб'єктів бюджетних правовідносин. Бюджетний процес: поняття, стадії проходження та органи його виконання. Фінансовий контроль на стадіях бюджетного процесу. Складання порівняльних аналітичних таблиць, підготовка доповіді. На підставі аналізу законодавства розв'язання ситуацій – надання правових висновків щодо окремих фактичних обставин. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6, 10.</i>	2	2	10 балів
7-й тиждень	Тема 6. Правовий режим державного кредиту; державного та місцевого боргу.	Лекційне заняття 7.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
7-й тиждень	Теми 1-6.	Практичне заняття 4.	Практичне заняття 4 – Модульна контрольна робота	2	2	20 балів
8-й, 9-й тиждень	Тема 7. Правові основи оподаткування в Україні та зарубіжних країнах.	Лекційне заняття 8.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
		Лекційне заняття 9.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
		Практичне заняття 5.	Практичне заняття 5. Характеристика податкової системи України та зарубіжних країн. Аналіз НПА та огляд ключових директив і регламентів ЄС у сфері оподаткування та їх імплементація в українське законодавство. Поняття, ознаки та класифікація податків та зборів. Правовий механізм податку. Загальнодержавні податки та збори. Місцеві податки та збори.. Фізичні та юридичні особи, як платники податків. Резиденти та нерезиденти.	2	2	10 балів

Донецький національний університет імені Василя Стуса

			Поняття та рівні представництва в податковому праві. Складання порівняльних аналітичних таблиць, підготовка доповіді. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6, 10.</i>			
10-й, 11-й тиждень		Лекційне заняття 10.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
		Лекційне заняття 11.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
		Практичне заняття 6.	Практичне заняття 6. Види та характеристика прямих податків. Види та характеристика непрямих податків. Відповідальність за порушення податкового законодавства в Україні та зарубіжних країнах. Аналіз способів і форм захисту платників податків відповідно до запропонованої ситуації. Правова оцінка ситуації. Складання порівняльних аналітичних таблиць, підготовка доповіді. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6, 10.</i>	2	2	10 балів
1 2 - й тиждень	Тема 8. Фінансово-правове регулювання банківської діяльності і грошового обігу.	Лекційне заняття 12.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
1 2 - й тиждень	Тема 8. Фінансово-правове регулювання банківської діяльності і грошового обігу.	Практичне заняття 7.	Практичне заняття 7. Банківська система України та зарубіжних країн. Правовий статус Національного банку України. Банківський нагляд: поняття, принципи здійснення. Правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Правова характеристика організації грошової системи в Україні та зарубіжних країнах, проведення безготівкових розрахунків та організації готівкового обігу. Державний фінансовий моніторинг запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. На підставі аналізу законодавства розв'язання ситуацій – надання правових висновків щодо окремих фактичних обставин. Складання порівняльних аналітичних таблиць, підготовка доповіді. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6, 10.</i>	2	2	10 балів
1 3 - й тиждень	Тема 9. Правові основи валютного регулювання та контролю	Лекційне заняття 13.	Обговорення питань за планом лекції.	2	2	
1 4 - й тиждень	Тема 9. Правові основи валютного регулювання та контролю	Практичне заняття 8.	Практичне заняття 8. Поняття та види валюти та валютних операцій, рівні конвертованості валют. Правовий статус резидента та нерезидента відповідно до валютного	2	2	10 балів

Донецький національний університет імені Василя Стуса

			законодавства. Валютне регулювання та контроль в Україні та зарубіжних країнах. Відповідальність за порушення валютного законодавства. Складання порівняльних аналітичних таблиць, підготовка доповіді. <i>Завдання направлені на оволодіння СК 5, 6, 10.</i>			
1 4 - й тиждень	Самостійна робота здобувача	Практичне заняття 9.	Захист самостійної роботи Підведення підсумків	2	4	10 балів
	Разом Лекційні заняття – 26 годин Практичні заняття – 18 годин Самостійна робота – 46 годин		(практичні заняття (70 балів) + СР (10 балів) + МК (20 балів)) $\times$ 0,6 = 60 балів			60 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ						40 балів
РАЗОМ бали за дисципліну						організаційно-навчальна робота (60 балів) + підсумковий контроль (40 балів) = 100 балів

Орієнтовні питання до екзамену :

1. Фінанси: поняття, види за різними ознаками, призначення, функції.
2. Фінансова система в Україні та зарубіжних країнах, характеристика елементів.
3. Фінансова діяльність: визначення, принципи, характеристика методів.
4. Органи, що здійснюють фінансову діяльність держави: види, правова основа, повноваження в Україні та зарубіжних країнах.
5. Предмет та метод фінансового права, принципи фінансового права. Система і джерела фінансового права, місце фінансового права в системі права.
6. Поняття, види, особливості та зміст фінансово-правової норми та фінансово-правових відносин.
7. Суб'єкти фінансових правовідносин. Підстави виникнення, зміни, припинення фінансових правовідносин.
8. Поняття, значення і види фінансового контролю.
9. Органи, загальної компетенції, що здійснюють фінансовий контроль: види, правова основа, структура, повноваження.
10. Правовий статус Рахункової палати України.
11. Правовий статус Державної податкової служби України та Державної митної служби України
12. Правовий статус Державної аудиторської служби України та її територіальних відділень.
13. Правовий статус Державної казначейської служби України.
14. Правовий статус міжнародних організацій вищих органів фінансового контролю.
15. Методи фінансового контролю, їх характеристика, органи, що їх застосовують.
16. Види фінансового контролю, органи, що їх застосовують.
17. Види і порядок проведення інспектування територіальними органами Державної аудиторської служби України. Оформлення результатів інспекції.
18. Податковий контроль: поняття, види і порядок проведення різних видів податкових перевірок. Порядок оформлення результатів податкових перевірок.
19. Поняття, порядок застосування податкової застави.
20. Поняття, порядок застосування адміністративного арешту майна платника податків.
21. Порядок оскарження рішень податкового органу.
22. Державний аудит: поняття, напрямки та порядок проведення, органи його здійснення в Україні та зарубіжних країнах.
23. Бюджетне право: поняття, джерела, предмет, метод, суб'єкти.
24. Бюджетні правовідносини: поняття, види, підстави виникнення, зміни і припинення бюджетних правовідносин.
25. Бюджетно-правові норми: поняття, класифікація норм, структура.
26. Бюджетні права, повноваження України, органів місцевого самоврядування. Порівняння з зарубіжними країнами
27. Бюджетний процес: поняття, учасники, стадії. Бюджетний період.
28. Стадії бюджетного процесу: перелік, характеристика відповідних органів та їх

- повноваженням за кожною стадією, терміни.
29. Поняття бюджету, бюджетного устрою і бюджетної системи, їх складові. Принципи бюджетної системи в Україні та зарубіжних країнах.
 30. Поняття бюджетної класифікації, характеристика кожного елементу.
 31. Бюджетне регулювання, порядок розподілу витрат між окремими видами бюджетів.
 32. Розпорядники бюджетних коштів, їх повноваження на кожній стадії бюджетного процесу.
 33. Дефіцит та профіцит бюджету: поняття, зміст, причини утворення, регулювання.
 34. Бюджетний розпис: поняття, складові, порядок складання.
 35. Порядок складання, розгляду і затвердження Державного бюджету в Україні.
 36. Особливості підготовки, прийняття та виконання місцевих бюджетів.
 37. Порядок виконання Державного бюджету України. Контроль ВРУ за виконанням Державного бюджету України.
 38. Звіт про виконання Державного бюджету України.
 39. Поняття та види міжбюджетних трансфертів, особливості застосування в Україні та зарубіжних країнах.
 40. Державні та місцеві доходи: визначення, види, характеристика.
 41. Правове регулювання державних і місцевих видатків.
 42. Податкове право: поняття, джерела, предмет, метод, суб'єкти.
 43. Поняття податку, збору. Функції податків. Види податків.
 44. Способи та порядок сплати податків.
 45. Податкова система в Україні та зарубіжних країнах. Елементи податку.
 46. Платник податку: поняття, види за кожним видом податку. Права та обов'язки платника податків
 47. Облік платників податків в Україні та зарубіжних країнах.
 48. Податкові пільги: поняття, характеристика.
 49. Податковий обов'язок. Виникнення, зміна і припинення податкового обов'язку. Способи забезпечення виконання податкового обов'язку.
 50. Податково-правові норми: поняття, класифікація податкових норм, структура податково-правової норми.
 51. Податкові правовідносини: поняття, підстави виникнення, зміни і припинення податкових правовідносин.
 52. Податкове правопорушення: поняття, види.
Відповідальність за порушення податкового законодавства.
 53. Податок на прибуток підприємств: платники податку, об'єкт оподаткування, ставка податку, звільнення від оподаткування податком на прибуток.
 54. Податок на доходи фізичних осіб: платники податку, об'єкт оподаткування, ставки податку та порядок утримання та сплати.
 55. Податок на доходи фізичних осіб: податкові пільги та податкова знижка. Оподаткування фізичної особи, що провадить незалежну професійну діяльність.

56. Податок на додану вартість: платники податку, об'єкт оподаткування, ставки податку, звільнення від сплати такого податку, дата виникнення податкових зобов'язань. Податкова накладна.
57. Правова сутність податкового кредиту, операції, у разі здійснення яких нараховується податковий кредит, та дата виникнення права на податковий кредит.
58. Акцизний податок: платники податку, об'єкт оподаткування, підакцизні товари та ставки податку.
59. Мито: платники податку, об'єкт оподаткування, ставка податку.
60. Екологічний податок: платники податку, об'єкт оподаткування, ставка податку.
61. Спрощена система оподаткування: платники податку, об'єкт оподаткування, ставки податку.
62. Місцеві податки та збори.
63. Державний кредит: поняття, зміст, об'єкт, суб'єктний склад, право на здійснення державних позик.
64. Державний борг: поняття, види, граничні обсяги боргу.
65. Здійснення державних запозичень і методи управління державним боргом.
66. Місцевий державний борг: поняття, методи управління місцевим боргом.
67. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування, як елемент фінансової системи, його види. Правовий статус фондів системи ЗДСС.
68. Банківська система України та зарубіжних країн, правовий статус Національного банку України, його функції. Види операцій Національного банку України.
69. Правове регулювання грошового обігу. Засоби та методи грошово-кредитної політики.
70. Правові основи валютного регулювання та контролю. в Україні та зарубіжних країнах.

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Костенко Ю.О., Петренко Г.О. Фінансове право України. Навчальний посібник. Вид. 2-ге: перероблене і доповнене. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 286 с.
2. Музика-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів: підручник. Київ: АртЕк, 2024. 656 с. URL: <https://stefanchuk.com/wp-content/uploads/2024/03/МузикаСтефанчук-О.А.-Якимчук-Н.Я.>
3. Музика-Стефанчук О.А., Музика Л.А. Публічні фінанси та майнові втрати України під час воєнного стану. Законодавче забезпечення формування та реалізації державної політики України в умовах воєнного стану: колективна монографія: у 4 т. / заг. ред.: Стефанчук Р.О., Мищак І.М., Савченко Л.А.; Інститут

законодавства Верховної Ради України. Київ: Вид-во «Людмила», 2022. Том 2. С. 110- 119.

4. Музика-Стефанчук О.А. Валютне право: підручник. Київ: Видавничий дім АртЕк. 2025. 416с. Серія «Наукова школа фінансового права імені Лідії Воронової».

5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України. К.: Професіонал. Центр навчальної літератури. 2021. 315 с.

6. Фінансове право України: навчальний посібник / [М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський]. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с

7. Семчук Ж. В., Скриньковський Р.М. Банківське право України. Навчальний посібник. Львів. СПОЛОМ. 2023. 256 с.

8. Гетманцев Д.О., Кучерявенко М.П. Податкове право: підручник. Харків: «Право», 2025. 488 с.

9. Пожидаєва М.А. Платіжні системи: теоретичні засади та фінансово-правове регулювання в Україні: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 348 с.

10. Фінансове право. підручник / [О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький, О. А. Лукашев та ін.] ; за ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків : *Право*. 2019. 416 с.

Допоміжна література

1. Іванський А. Й. Новації фінансово-правової відповідальності в аспекті валютного законодавства. *Право і суспільство*. 2023. № 1. С. 215 -220.

2. Музика-Стефанчук О.А., Музика Л.А., Стефанчук М.О. Юридична оцінка наслідків завдання шкоди майновим інтересам України внаслідок російської агресії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 2. С. 231-238. URL: <http://journalapp.uzhnu.edu.ua/article/view/303213/295293>.

3. Мамалуй О.О. Контролюючий орган як учасник податкових відносин. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 2. С. 93-96.

4. Музика-Стефанчук О.А., Савенкова В.Г. Щодо змін у валютних і банківських відносинах в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 291-294. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2023/67.pdf.

5. Петренко Г.О., Ковальчук В.І. Окремі аспекти застосування адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією в сфері фінансового контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 137-141. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2020/35.pdf

6. Костенко Ю.О., Петренко Г.О., Рядінська В.О. Організаційно-правові аспекти внутрішнього аудиту в державному секторі економіки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 287-291. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/76.pdf

7. Петренко Г.О., Бурковська О.І. Митний контроль щодо оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності. *Київський часопис права*. 2021. №3. С. 146-151. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.3.23>

8. Петренко Г.О., Довгань Б.В. Щодо правового забезпечення випуску військових облігацій внутрішньої державної позики в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. № 4. 2022. С. 267-270. http://lsej.org.ua/4_2022/zmist.pdf

9. Петренко Г.О., Буравська А.А. Застосування ознак податкового резидентства Державною податковою службою України. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. Випуск 70. 2022. С. 335-339. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/258983>

10. Петренко Г.О., Петренко Д.О., Податкові та митні зобов'язання під час market coupling в Україні. Економіка та суспільство. № 63. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4181>

11. Податкове шахрайство та підтвердження реальності господарських операцій у практиці Суду ЄС та Верховного Суду. Юридична газета. 9.06.2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/podatkove-shahraystvo-ta-pidtvordzhennya-realnosti-gospodarskih-operaci-y-u-praktici-sudu-es-ta-verho.html>

12. Костенко Ю.О., Шувалова Т.О. Щодо захисту прав платників податків в умовах воєнного стану. Київський часопис права. 2023. № 1. С. 187-193. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/272>

13. Терещенко О.В. Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Київ, 2023. 196 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57698/1/aref_Терещенко_О_В.pdf

14. Чаплинський К.О. Методика розслідування шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів: монографія / К.О. Чаплинський, А.Е. Жилін, М. М. Єфімов. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 218 с.

15. Valeriia Riadinska, Alla Nesterenko, Yuliia Kostenko, Ella Derkach. Recent Trends in Organization of Supreme Audit Institutions in Ukraine and Poland. European Journal of Tranformation Studies. 2020. Vol. 8. No. 2. P. 198-209. URL: <https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/journal-transformation/article/view/5566>

Нормативно-правові акти та інші джерела

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50. Ст. 572.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122. (зі змінами).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.12 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст.552.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12. 2010 р. №2755 - VI. *Офіційний Вісник України*. 2010. № 92. Ст. 3248. (Із змін. та допов.).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

6. Про асоціації органів місцевого самоврядування: Закон України від 16.04.2009 р. (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 38. Стор. 1444. Ст. 534.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17#Text>

7. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258 – VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 9. Ст. 50.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/ed20171221#Text>

8. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. №2121 – III .*Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30. (Із змін. та доп.).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

9. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. №2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. № 30. Ст. 239 (Із змін. та допов.).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

10. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 09.01.2025.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

11. Про електронну комерцію: Закон України від 03 вересня 2015 р. №675 – VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 78. Ст. 2590. (Із змін. та допов.).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

12. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. №922 – VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 15. Ст. 582. (Із змін. та допов.).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

13. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 43. Ст. 212.

URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80/ed19960711#Text>

14. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

15. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. *Офіційний вісник України*. 2021 р., № 62, стаття 3876.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20/ed20210630#Text>

16. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

17. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 61. Ст. 2108.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

19. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

20. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 50. Ст. 564.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

21. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

22. Про Положення про Міністерство фінансів України: Указ Президента України від 08.04.2011 р. *Офіційний вісник України*. 1999. №35. Ст.17.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446/2011#Text>

23. Порядок проведення інспектування ДФІ, її територіальними органами: Постанова КМУ від 20.04.2016 р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 35. Ст. 1643.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF#Text>

24. Про затвердження Порядку організації заходів із запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в органах Державної податкової служби: Наказ Державної податкової служби України від 26 травня 2020 року.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0226912-20#Text>

25. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг. Постанова НБУ від 29 липня 2022 р. № 163.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

26. Багатостороння конвенція про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування (MLI-конвенція) від 24.11.2016 р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_001-16#Text

27. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127) від 25.01.1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text

28. Багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки від 29.10.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-14#n3

29. Модельні правила ОЕСР щодо звітності операторів цифрових платформ

(OECD (2020), Model Rules for reporting by Platform Operators with respect to Sellers in the Sharing and Gig Economy, OECD, Paris. URL: www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/model-rules-for-reporting-by-platform-operators-with-respect-to-sellers-in-the-sharing-and-gig-economy.htm

30. Багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін звітами в розрізі країн від 27.02.2016.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-16#n2

31. План дій для боротьби з розмиванням бази оподаткування і переміщенням прибутків за кордон (BEPS). URL: <https://bepsinua.bank.gov.ua/beeps/>

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Сайт Верховного Суду <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
2. Офіс Ради Європи в Україні <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>
3. Інститут порівняльного публічного права та міжнародного права імені Макса Планка <https://surl.li/xuuxgg>
4. Інтернет-видання “ЮРИСПРУДЕНЦІЯ он-лайн”
<http://www.lawyer.org.ua>
5. Офіційний сайт Президента України <http://www.president.gov.ua/>
6. Сайт Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Міністерство фінансів України <https://mof.gov.ua/uk/>
9. Національний банк України <http://www.bank.gov.ua>
10. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua/>
11. Державна митна служба України <https://customs.gov.ua/>

Викладач:

Доцент кафедри господарського та адміністративного права

Доцент кафедри господарського та адміністративного права

Ганна ПЕТРЕНКО

Юлія КОСТЕНКО

Погоджено:

Декан юридичного факультету

Ірина КОВАЛЬ

Зав. кафедри господарського та адміністративного права

Ліна ДОРОШЕНКО

Гарант освітньої програми

Ольга ТУРЧЕНКО

Рекомендовано рішенням кафедри господарського та адміністративного права, протокол № 2 від « 30 » _____ вересня _____ 2025 року.